

SL

SL

SL



KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 28.5.2009
COM(2009) 234 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

o politiki kakovosti kmetijskih proizvodov

{SEC(2009) 670}
{SEC(2009) 671}

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

o politiki kakovosti kmetijskih proizvodov

KAZALO

1.	Uvod.....	4
2.	Sedanji ukrepi za kakovost kmetijskih proizvodov	4
3.	Razvoj politik	5
4.	Ukrepi EU za kmetijsko kakovost.....	7
4.1.	Zahteve za kmetovanje EU	7
4.2.	Tržni standardi	7
4.3.	Geografske označbe	10
4.4.	Ekološko kmetovanje	11
4.5.	Tradicionalne posebnosti	12
5.	Razvoj okvira EU za politiko kakovosti	12
5.1.	Skladnost novih shem EU	12
5.2.	Smernice za zasebne in nacionalne sheme certificiranja živil	12
6.	Sklep.....	13

1. UVOD

Kupovati hrano in pijačo, pridelano in proizvedeno v EU, je kupovati kakovostno, z možnostjo bogate izbire proizvodov različnih tradicij in regij v Skupnosti. Potrošniki po vsem svetu se tega zavedajo: kmetijsko-prehrabni sektor EU slovi po visoki kakovosti, ki je rezultat desetletij ali celo stoletij trdega dela, vlaganja, inovacij in usmerjenosti k odličnosti.

Tradicija visoke kakovosti se odraža na več načinov. Na osnovni ravni so vsi kmetje v EU pravno obvezani spoštovati nekatere najstrožje zahteve za kmetovanje na svetu. Med drugim so te povezane z varstvom okolja, dobrim počutjem živali ter uporabo pesticidov in izdelkov za veterinarsko uporabo. Poleg teh osnovnih zahtev kmetje in proizvajalci hrane uporabljajo svoje znanje in domiselnost, da svoje izdelke oplemenitijo s posameznimi kakovostmi, ki jih potrošniki cenijo.

Prizadevanje za kakovost je bistveni del strategije kmetijsko-prehrabnega sektorja EU na globalnem tržišču. EU je pomemben proizvajalec osnovnih dobrin, levji delež (dve tretjini po vrednosti) njenega letnega kmetijsko-prehrabnega izvoza v vrednosti približno 70 milijard EUR pa so „končni izdelki“, kot so mesni, mlečni izdelki, vino in rastlinska olja.

Kmetijsko-prehrabni sektor EU bo moral za ohranitev svoje konkurenčnosti in dobičkonosnosti tudi nadalje graditi na tem pristopu. Za kmete in proizvajalce hrane pa to pomeni dvoje: najprej, ponujati proizvode po kakovosti, ki jo pričakujejo potrošniki, potem pa potrošnike jasno obveščati o kakovosti svojih proizvodov.

2. SEDANJI UKREPI ZA KAKOVOST KMETIJSKIH PROIZVODOV

Bistveni cilj politike kmetijske kakovosti je obveščati kupce in potrošnike o značilnostih proizvodov in načinih kmetovanja¹. Od kupcev in potrošnikov ne moremo pričakovati, da bodo plačali pravično ceno, če ne bodo imeli točnih, uporabnih in zagotovljenih informacij o navedenih značilnostih in načinih.

Politika kmetijske kakovosti se je oblikovala skozi čas. Razvoj pa se je odvijal sistematično – instrument za instrumentom, sektor za sektorjem. Z združevanjem različnih instrumentov v skladnejšo celoto in z razvojem splošne politike bi lahko dosegli še boljše rezultate. Nadaljnji razvoj mora biti dovolj prožen, upoštevati zasebne in nacionalne sheme, ki prevladujejo na trgu, in zagotavljati inovacije. Celoten pregled je prikazan na Sliki 1.

Ločimo „sistem **certificiranja**“ in „sistem **označevanja**“. Certificiranje je primernejše, ko so obveznosti kompleksnejše; te so običajno določene z natančno razlago in se jih redno preverja. Preverjanje lahko opravi certifikacijski organ (npr. letno). Ukrepi označevanja so najboljši za relativno preproste izjave, ki jih običajno navede proizvajalec sam in jih je treba uradno nadzirati.

¹ „Kakovosti“ kmetijskega proizvoda vključuje tako „značilnosti proizvoda“ (fizične, kemične, mikrobiološke in organoleptične lastnosti – velikost, pojavnost, okus, izgled, sestavine itn.) kot „načine kmetovanja“ (proizvodna metoda, način vzreje živali, uporaba tehnik obdelovanja, območje kmetovanja in proizvodnje itn.)

Tako certificiranje kot označevanje lahko pokažeta, da proizvod dosega **osnovne standarde**. Oba se lahko uporabljata tudi za **lastnosti dodane vrednosti**, ki presegajo osnovne standarde – bodisi za značilnosti proizvoda bodisi za načine kmetovanja.



Slika 1. Sheme kakovosti in certificiranja ter tržni standardi

3. RAZVOJ POLITIK

Posvetovanja o razvoju politike kakovosti kmetijskih proizvodov so se začela leta 2006 z zaslišanjem zainteresiranih strani², ki mu je sledila konferenca v Bruslju³ 5. in 6. februarja 2007. Komisija je prav tako začela pregledovati sheme za geografske označbe kmetijskih proizvodov in živil ter za zajamčene tradicionalne posebnosti. To delo je doseglo vrhunec s posvetovanjem o zeleni knjigi⁴ in konferenco na visoki ravni o kakovosti kmetijskih proizvodov v Pragi⁵ 12. in 13. marca 2009.

Glavna sporočila zainteresiranih strani so vključevala močno podporo glavnim shemam kakovosti EU (**geografske označbe** in **ekološko kmetovanje**) ter **tržnim standardom**, vendar so hkrati izražala potrebo po poenostavitvi in racionalizaciji. Kmetje, proizvajalci in potrošniki so se zavzeli za pogostejše označevanje **območja kmetovanja**. Po drugi strani pa so predelovalci in prodajalci na drobno opozorili, da je včasih težko slediti poreklu kmetovanja sestavin predelanih živil. V zvezi z vsemi shemami – EU, zasebnimi in nacionalnimi – je bila jasno izražena podpora enotnemu trgu in poenostavitvi. Nekatere

² 11.–12. 5. 2006, Bruselj.

http://foodqualityschemes.jrc.ec.europa.eu/en/documents/ReportSTKHHearing_final.pdf

³ http://ec.europa.eu/agriculture/events/qualityconference/index_en.htm

⁴ Zelena knjiga o politiki kakovosti kmetijskih proizvodov: proizvodni standardi, zahteve za kmetovanje in sheme kakovosti – COM(2008) 641, 15.10.2008.

⁵ Sklepi konference, glej dokument Sveta, Bruselj, 18.3.2009, št. 7696/09, AGRI 114, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/09/st07/st07696.en09.pdf>

zainteresirane strani, zlasti predelovalci, so opozorili pred razvojem neskladnih shem, ki bi lahko povzročale zmedo na tržišču.

Komisija je na podlagi teh posvetovanj in preverjanj sedanjih ukrepov opredelila tri glavne teme, ki jih je treba obravnavati pri razvoju politike kakovosti kmetijskih proizvodov, in sicer:

- **informacije:** izboljšati komunikacijo med kmeti, kupci in potrošniki o kakovosti kmetijskih izdelkov,
- **skladnost:** izboljšati skladnost instrumentov EU za politiko kakovosti kmetijskih proizvodov,
- **kompleksnost:** poenostaviti uporabo in razumevanje različnih shem in označevanja za kmete, proizvajalce in potrošnike.

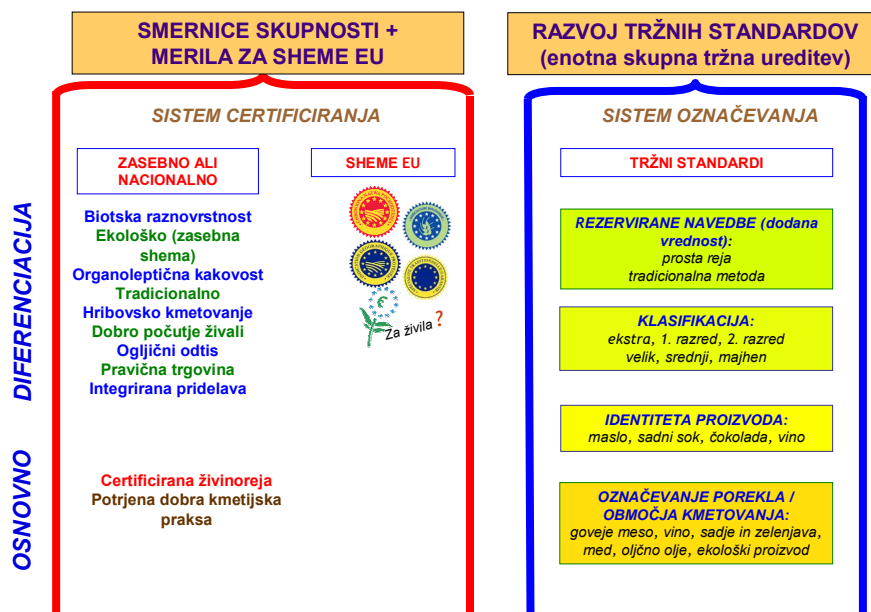
Strateška usmeritev iz tega sporočila bo določila smer razprave Komisije o prihodnji politiki. Politika kakovosti kmetijskih proizvodov bi morala prispevati k doseganju ciljev skupne kmetijske politike (SKP). S politiko kakovosti bi bilo treba nadalje okrepiti zlasti trajnost sistemov kmetovanja, državljeni in potrošniki pa bi morali biti bolje podučeni in obveščeni o načinih kmetovanja takšnih sistemov.

Glede na navedeno se predlaga, da se politika kakovosti kmetijskih proizvodov razvije na podlagi strukturiranega pristopa (glej Sliko 2), ki zajema:

- za sheme sistema certificiranja razvoj **smernic** za dobro delovanje shem certificiranja ter zagotovitev skladnosti vsake nove sheme EU⁶,
- za ukrepe sistema označevanja razvoj **tržnih standardov** EU v okviru enotne skupne ureditve trga.

Poleg tega je po možnosti treba poenostaviti in pojasniti obstoječe sheme EU in tržne standarde.

⁶ Pripombe zainteresiranih strani so se nanašale zlasti na uvedbo znaka za okolje in morebitnega prekrivanja z obstoječimi ekološkimi shemami. Komisija bo proučila to vprašanje. Poleg tega Komisija pripravlja Sporočilo o označevanju pravične trgovine in dobrega počutja živali ter načrtuje uvedbo najnižjih meril za prostovoljno označevanje trajnostnega ribolova.



Slika 2. Struktura razvoja kmetijske kakovosti ter shem certificiranja in tržnih standardov

4. UKREPI EU ZA KMETIJSKO KAKOVOST

4.1. Zahteve za kmetovanje EU

Zelena knjiga je postavila vprašanje, na kakšen način lahko kmetje najboljše dokažejo, da izpolnjujejo osnovne zahteve EU, kot so okoljski predpisi, standardi za dobro počutje živali ter strogi nadzor nad uporabo pesticidov in izdelkov za zdravje živali. Izpostavljeni sta bili dve možnosti: označba ali logotip o izpolnjevanju „zahtev EU“ ali obvezno označevanje območja kmetovanja.

Označba „zahteve EU“ bi bila prikazana na vseh proizvodih (EU ali uvoženih), ki bi bili pridelani v skladu z najnižjimi zahtevami EU. V odzivih na zeleno knjigo je večina potrošnikov, kmetov, predelovalcev, trgovcev na drobno in drugih nasprotovalo takšni označbi.

Po drugi strani pa so mnogi podprli pogostejšo uporabo označevanja območja kmetovanja, ki predstavlja uporabno informacijo o kmetijskem proizvodu. To je bilo upoštevano v naslednjem poglavju o tržnih standardih.

4.2. Tržni standardi

Tržni standardi in smernice pridelave vsebujejo tehnične opise kmetijskih proizvodov, njihovih sestavin, značilnosti in uporabljene proizvodne metode. Tudi za ribiške proizvode

obstaja poseben tržni režim. Sprejela jih je EU in tudi večstranski organi⁷. Tržni standardi zajemajo štiri vrste informacij (glej Okvir 1).

1. REZERVIRANE NAVEDBE:	primeri: jajca iz „proste reje“, jajca iz „hlevske reje“, „prvo hladno stiskano“ ekstra deviško in deviško oljčno olje, peneče vino po „tradicionalni metodi“
2. KLASIFIKACIJA PROIZVODA:	primeri: sadje: ekstra, razred 1, razred 2 jajca: velika, srednja, majhna
3. IDENTIFIKACIJA PROIZVODA:	primeri: opredelitve masla, sadnega soka, čokolade, vina, ekstra deviškega oljčnega olja
4. OZNAČEVANJE POREKLA ali OBMOČJA KMETOVANJA:	primeri: sadje in zelenjava: kraj nabiranja oljčno olje: kraj nabiranja in stiskanja

Okvir 1: Vrste tržnih standardov

Kmetje, proizvajalci, predelovalci, trgovci in trgovci na drobno so v svojih odzivih na zeleno knjigo povedali, da so tržni standardi potrebni za prodajalce, da pokažejo kakovost proizvoda, ki ga ponujajo, in za kupce, da vedo, kaj kupujejo. Vendar pa je bilo tudi nekaj pozivov k poenostavitvi. Tržni standardi EU so bili deležni kritike, ker so preveč podrobni, normativni – nanašajo se na obvezne predpise, čeprav bi zadostovali prostovoljni – in preokorni za hitro prilagajanje spreminjajočim se tržnim okoliščinam.

V mnogih odzivih na zeleno knjigo je bila izražena želja po „neobveznih rezerviranih navedbah“⁸, ki bi npr. opredeljevale „hribovske proizvode“ in „nizke emisije ogljika“. Poleg tega so potrošniki in kmetje pozvali k večji uporabi označevanja „območja kmetovanja“ (glej Okvir 2).

Komisija namerava obravnavati naslednje vidike tržnih standardov:

– Potrebo po **splošnih osnovnih standardih**:

Obvezni predpisi bi lahko bili določeni v **splošnih osnovnih tržnih standardih**. Pokrivali bi primere, ko bi prostovoljni pristop lahko izkrivljal enotni trg ali ko bi bilo obvezno označevanje potrebno, da bi potrošniku zagotovilo osnovne informacije o proizvodu.

– Označevanje **območja kmetovanja**:

Komisija bo kot odgovor na številne želje potrošnikov in kmetov po označevanju, ki opredeljuje območje, kjer je bil kmetijski proizvod pridelan, proučila ustrezno označevanje (npr. „pridelano v EU“) v okviru tržnih standardov za kmetijske

⁷ Npr. Komisija za *Codex Alimentarius* in Gospodarska komisija Združenih narodov za Evropo (UN/ECE).

⁸ „Neobveznih“ rezerviranih navedb za opis proizvoda v trgovini ali na označbi ni treba uporabiti, če pa se jih uporabi, pa mora proizvod ustrezati določeni opredelitvi.

proizvode ob upoštevanju posebnosti nekaterih sektorjev, zlasti kar zadeva predelane kmetijske proizvode.

Označevanje območja kmetovanja

Velikemu deležu posebej anketiranih potrošnikov (več kot 60 %) se zdi označevanje porekla ali območja kmetovanja pomembno. Predelovalci, trgovci in trgovci na drobno imajo več pomislekov glede izdelkov iz več sestavin ter drugih predelanih proizvodov, na primer mlečnih izdelkov⁹.

Obvezno označevanje porekla in/ali območja kmetovanja je bilo med drugim uvedeno v Avstraliji (vsi kmetijski proizvodi in živila) in v ZDA (izbrani sektorji kmetijskih proizvodov). V EU je označevanje območja kmetovanja obvezno za goveje in telečje meso, sadje in zelenjavo, jajca, perutnino, vino, med, oljčno olje (od leta 2009) in ekološke proizvode EU (od leta 2010). Označevanje porekla velja tudi za proizvode iz ribogojstva.

Okvir 2: Zahteva po označevanju območja kmetovanja

– Neobvezne rezervirane navedbe:

Neobvezne rezervirane navedbe bi bilo treba uporabiti za opredeljevanje informacije o kakovosti izdelka za potrošnika (npr. „prvo hladno stiskano“ ekstra deviško in deviško oljčno olje). Kot morebitno alternativo zakonodaji EU bo Komisija za podrobna tovrstna pravila nadalje proučila možnosti uporabe pravil Evropskega odbora za standardizacijo (CEN).

Poleg tega bo Komisija proučila možnost določitve posebnih neobveznih rezerviranih navedb za „proizvode hribovskega kmetovanja“ in „tradicionalne proizvode“ (glej tudi oddelek 4.5 spodaj).

Eden od načinov določanja ustreznih tržnih standardov bi lahko bil, da se zaprosi zainteresirane strani, da same razvijejo pravila. Tak način je bil uporabljen za razvoj industrijskih standardov v okviru CEN (glej Okvir 3).

Evropski odbor za standardizacijo (CEN)

CEN je zasebni subjekt s 30 nacionalnimi člani iz držav članic EU in držav Efte. Dejavnosti CEN so rezultat skupnih dejavnosti zainteresiranih strani, proizvajalcev, uporabnikov, raziskovalnih organizacij, vladnih uradov in potrošnikov. CEN razvija prostovoljne evropske standarde (EN). Ti postanejo enotni skupni standardi v 30 državah. EN prispevajo k oblikovanju evropskega notranjega trga za blago in storitve in pomagajo mednarodni trgovini.

Okvir 3: CEN

– Mednarodni standardi:

Komisija bo še naprej dejavno prispevala k razvoju mednarodnih standardov.

⁹

„Območje kmetovanja“ v smislu tržnih standardov pomeni območje žetve ali pobiranja pridelkov, rojstva in reje živine, območja molže krav molznic itn. „Območje“ v primeru predelanih proizvodov se lahko nanaša na zadnjo bistveno predelavo in zato ni nujno „območje kmetovanja“ kmetijskega proizvoda. Horizontalna ureditev označevanja izvora in porekla, ki zajema vse prehrabne proizvode, je vključena v Predlog Komisije Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom – COM(2008) 40. O tem predlogu razpravlja Evropski parlament in Svet.

4.3. Geografske označbe

Geografske označbe so imena, ki opredeljujejo proizvod¹⁰ s poreklom z ozemlja, kadar je kakovost, sloves ali značilnosti proizvoda predvsem mogoče pripisati njegovemu geografskemu poreklu¹¹. Sheme geografskih označb zagotavljajo zaščito pravic intelektualne lastnine za proizvode, opisane v registriranih geografskih označbah, ter pomoč pri trženju, primarno z zagotavljanjem informacij o skladnosti s sistemom geografskih označb. Sheme povečujejo verodostojnost proizvodov v očeh potrošnikov in omogočajo pošteno konkurenco med proizvajalci.

Obstajajo tri sheme (za vina, žgane pijače ter kmetijske proizvode in živila) in dva instrumenta, ZOP (zaščiteni označba porekla) in ZGO (zaščiteni geografska označba).

Odzivi na zeleno knjigo in predhodna posvetovanja so pokazala široko podporo sistemu geografskih označb EU in zanimanje za boljšo zaščito geografskih označb EU v državah nečlanicah EU. Vendar pa je treba sisteme geografskih označb pregledati in poenostaviti. Zainteresirane strani so poudarile, da je treba ohraniti sloves proizvodov in zagotoviti uporabo metod trajnostnega kmetovanja, ter pokazale na vrsto vprašanj in možnih izboljšav v delovanju sedanjih shem. Treba je bolje pojasniti razmerje med različnimi vrstami intelektualne lastnine in uporabo splošnih izrazov. Postopki registracije so predolgi.

Predstavniki proizvajalcev proizvodov z geografsko označbo so zahtevali večje pravice in nadzor nad njihovo uporabo – na primer nadzor proizvodnje (z uporabo kvot)¹² in nadzor uporabe imen z geografsko označbo na pakiranih predelanih proizvodov.

Medtem ko je sistem geografskih označb EU zdrav in prinaša koristi potrošnikom in proizvajalcem, po mnenju Komisije potreba po poenostavitvi, večji jasnosti in racionalizaciji upravičuje zakonodajno reformo. Res pa je, da nimajo vse registrirane geografske označbe ugleda in tržnega potenciala, ki presega nacionalne meje. Komisija bo zato pripravila podlago za morebitno **prenovitev zakonodaje o geografskih označbah**, ki bo temeljila na:

- poenostavitvi: nadalje je treba proučiti možnosti za združitev treh sistemov za vina, žgane pijače ter kmetijske proizvode in živila v enotno regulativno strukturo, z ohranitvijo posebnosti vsakega sistema. Preveriti je treba nadaljnje možnosti za poenostavitev: morebitno združitev obstoječih instrumentov ZOP in ZGO ter zagotavljanje različnih ravni zaščite EU. Vsak nov sistem bi moral ohraniti povezavo z območjem proizvodnje, kolektivno naravo geografskih označb ter zagotavljati priznanje na ravni EU. Še naprej bi si moral prizadevati izboljšati razpoznavnost geografskih označb za potrošnike in zagotoviti učinkovito uveljavljanje in spodbujanje verodostojnega sistema geografskih označb;
- pojasnitvi pravic intelektualne lastnine in zlasti odnosa med različnimi vrstami intelektualne lastnine;

¹⁰ Sistem geografskih označb zajema tudi ribiške proizvode.

¹¹ Kakor je opredeljeno v členu 22(1) Sporazuma STO TRIPS.

¹² Komisija bo pripravila poročilo o učinku odprave mlečnih kvot na proizvodnjo in trženje sira z geografsko označbo.

- splošnih izrazih (npr. imenih, ki so postala skupna imena za kmetijski proizvod ali živilo): Komisija bo proučila, če je pojasnitev potrebna, zlasti pri opredeljevanju splošnih izrazov in okvira zaščite registriranih geografskih označb za nekatere splošne izraze;
- informacijah, po potrebi o območju kmetovanja surovin, kadar je to drugačno od območja, navedenega z geografsko označbo;
- možni razširitvi zahtev v zvezi s spričevali za različne subjekte v dobavni verigi (kot so uvozniki in distributerji), kakor je to v primeru ekoloških proizvodov.

Komisija je sklenila, da je v zvezi s številnimi vprašanji treba razviti **smernice** o:

- uporabi geografskih označb za navedene sestavine na etiketah predelanih proizvodov;
- spodbujanju skupin proizvajalcev, da trajnostna merila vključijo v specifikacije proizvodov.

V **mednarodnem** prostoru je sistem geografskih označb dobro vzpostavljen v EU in v mnogih državah nečlanicah EU. Vendar pa nekateri trgovinski partnerji nimajo posebne zakonodaje ali pa imena EU niso zaščitena v sistemih držav nečlanic EU. Komisija predlaga:

- da se doseže boljše varstvo v državah nečlanicah EU z izboljšanjem sporazuma STO in z dvostranskimi sporazumi s trgovinskimi partnerji;
- da se geografske označbe vključijo v Trgovinski sporazum za boj proti ponarejanju in v prihodnjo evropsko opazovalno skupino za ponarejanje in piratstvo;
- da se geografske označbe nečlanic EU, ki so v EU zaščitene na podlagi dvostranskih sporazumov, načelno zaščitijo v uradnih registrih EU.

Nenazadnje Komisija želi skrajšati postopke z **racionalizacijo upravnih postopkov**: čeprav so se obdobja registracije od leta 2006 znatno izboljšala, Komisija namerava skrajšati zamude s hitrejšim zaključevanjem svojih analiz in sprejetjem končnega sklepa, deloma s hitrim zavračanjem jasno nepopolnih vlog ob polnem upoštevanju veljavnih predpisov.

4.4. Ekološko kmetovanje

Uredba EU o ekološkem kmetovanju je od leta 1991 zaščitila identiteto in dodano vrednost „organskih“, „bioloških“, „ekoloških“, „eko“ in „bio“ označb. Ekološko kmetovanje je opredeljeno v zakonodaji EU in na mednarodni ravni v smernicah *Codex Alimentarius*. To pomeni, da potrošniki lahko zaupajo kakovosti ekoloških proizvodov, hkrati pa je poenostavljeno trgovanje na enotnem trgu in z državami nečlanicami EU.

Ekološka zakonodaja EU je bila pregledana¹³ v letu 2007 kot del Ekološkega akcijskega načrta 2004. Raven segmentacije trga po nacionalnih mejah je trajna težava v EU, deloma zaradi pomanjkanja vzajemnega priznavanja zasebnih shem ekološkega označevanja in širjenja ekoloških logotipov.

Komisija načrtuje naslednji razvoj politike ekološkega kmetovanja:

¹³ Predpisi zdaj med drugim vključujejo ribogojstvo.

- v pripravi je novi ekološki logotip EU. Obvezno se bo uporabljal za vse pridelane proizvode EU od leta 2010 in bi moral prispevati k odstranjevanju ovir za trgovino z ekološkimi proizvodi na enotnem trgu;
- Svetu in Parlamentu bo leta 2011 predstavljeno poročilo o uporabi nove uredbe;
- za krepitev trgovine z ekološkimi proizvodi si bo Komisija prizadevala za vzajemno priznavanje ekoloških standardov z državami nečlanicami EU in bo prispevala k razvoju ekoloških smernic *Codex Alimentarius*.

4.5. Tradicionalne posebnosti

Shema EU za registracijo „zajamčenih tradicionalnih posebnosti“ je bila namenjena opredelitvi in zaščiti imen tradicionalnih proizvodov. Vendar pa z zgolj 20 registracijami od leta 1992 gotovo ni uspela izkoristiti svojega potenciala. Navkljub nizkemu izkoristku pa so odzivi zainteresiranih strani v posvetovanjih pokazali podporo sedanji shemi.

Komisija predlaga proučitev možnosti uveljavitve izraza „tradicionalni proizvod“ kot rezerviranega izraza, ki je opredeljen v tržnih standardih (glej oddelek 4.2), in ukinitve sedanje sheme.

5. RAZVOJ OKVIRA EU ZA POLITIKO KAKOVOSTI

5.1. Skladnost novih shem EU

Komisija poleg obstoječih shem kakovosti EU proučuje možnost razvoja okvira za označevanje dobrega počutja živali in bo glede na študijo izvedljivosti znak za okolje razširila na živila in krmo. Svet je Komisijo zaprosil, da preveri možnosti označevanja na kompleksnem področju ogljičnih odtisov. Zainteresirane strani so predlagale dodatne sheme EU zlasti na okoljskem področju, kot so proizvodi kmetijstva z visoko naravno vrednostjo.

Komisija namerava zagotoviti skladnost prihodnjih shem EU za kakovost kmetijskih proizvodov in pobud s proaktivnim ocenjevanjem dodane vrednosti in smiselnosti vsakršne navedene nove sheme v sodelovanju z zadevnimi službami.

5.2. Smernice za zasebne in nacionalne sheme certificiranja živil

Zasebne in nacionalne sheme certificiranja živil lahko zadovoljijo potrebe po informacijah potrošnikov in kupcev o značilnostih kmetijskih proizvodov in načinih kmetovanja.

Uspeh ali neuspeh zasebnih shem bo še naprej v največji meri odvisen od rezultatov na trgu, oblikoval pa se bo glede na uspešnost zadovoljevanja potreb potrošnikov, koliko so potrošniki pripravljeni plačati za certificiran proizvod ter koliko sodelovanje v shemi stane kmete in proizvajalce.

Nekatere zainteresirane strani so trdile, da imajo lahko zasebne sheme tudi pomanjkljivosti: grožnje enotnemu trgu, vprašljivost preglednosti shem (in verodostojnosti trditev), zlasti shem, ki potrjujejo osnovne zahteve, možnost zavajanja potrošnikov ali napak v zvezi z

uradnimi standardi, ovire za kmete (zlasti, ko se morajo pridružiti več shemam) in učinki na mednarodno trgovino¹⁴, zlasti z državami v razvoju (glej Okvir 4).

Države v razvoju

Zasebne sheme certificiranja lahko delujejo kot pospeševalec dostopa na trg EU za države v razvoju. S pozitivnega vidika lahko zasebne sheme predstavljajo možnost, da države v razvoju uporabijo njihove prednosti z zagotavljanjem skupnega jezika v dobavni verigi in pridobitvijo zaupanja potrošnikov EU v kakovost prehrabnih izdelkov. Potreba po skladnosti s standardi lahko deluje kot spodbuda za posodobitev izvoznih dobavnih verig držav v razvoju. Čedalje večje zanimanje po sprejetju „dobrih praks“ v kmetijstvu in proizvodnji živil naj bi koristilo tudi domačemu prebivalstvu, proizvajalcem in okolju.

Po drugi strani pa lahko imajo nekateri proizvajalci v posameznih državah v razvoju težave pri izpolnjevanju zahtev zasebnih shem. Mednarodna donatorska pomoč ima zaradi stroškov usklajevanja pomembno vlogo pri zagotovitvi sodelovanja malih in srednje velikih podjetij ter malih kmetov v državah v razvoju.

Okvir 4: Sheme certificiranja kakovosti živil v mednarodnem okviru

S pozitivnega vidika Komisija opozarja, da se vprašanje zmede za potrošnika zaradi različnih shem s podobnimi cilji obravnava s pobudami, kot je kodeks dobre prakse ISEAL¹⁵, ki velja za mednarodno referenco za določanje verodostojnih prostovoljnih socialnih in okoljskih standardov. Poleg tega so predlagatelji obstoječih shem zatrdili, da so že pomembno ukrepali v smeri usklajevanja.

Na podlagi tega in pripomb zainteresiranih strani v odzivu na zeleno knjigo Komisija na tej stopnji ne podpira zakonodaje za zasebne in nacionalne sheme certificiranja. Čeprav Komisija priznava zasebni status shem, namerava razviti smernice dobrih praks za delovanje shem, povezanih s kakovostjo kmetijskih proizvodov. Smernice bodo pripravljene v sodelovanju z zainteresiranimi stranmi.

6. SKLEP

Strateška usmeritev iz tega sporočila ponuja logični okvir za prihodnjo politiko kakovosti kmetijskih proizvodov. Pripombe drugih institucij in tudi zainteresiranih strani bodo pomagale natančneje določiti in pojasniti te predloge.

Ob upoštevanju pripomb na to sporočilo in glede na kakršne koli nadaljnje analize, kjer bo to potrebno, bo Komisija:

- pripravila smernice za sheme certificiranja kakovosti kmetijskih proizvodov v posvetovanju s posvetovalno skupino za kakovost;
- pripravila podlago za morebitne zakonodajne pobude o geografskih označbah, zajamčenih tradicionalnih posebnostih in tržnih standardih, vključno z neobveznimi rezerviranimi navedbami;

¹⁴ O zasebnih standardih razpravlja tudi odbor STO SPS (za sanitarne in fitosanitarne zadeve).

¹⁵ Zveza ISEAL opredeljuje in kodificira najboljšo prakso na mednarodni ravni za oblikovanje ter izvajanje socialnih in okoljskih standardov.

- preverila možnost za uporabo organa za določanje standardov CEN;
- izboljšala priznavanje shem kakovosti EU v državah nečlanicah EU.

Ta splošen pristop in praktični koraki bi morali srednjeročno izboljšati komunikacijo med kmeti, kupci in potrošniki o kakovosti kmetijskih proizvodov, poenotiti predpise EU o kakovosti kmetijskih proizvodov ter poenostaviti sheme in označbe.